

Новини Апостольського екзархату Апостольський екзархат в Німеччині та Скандинавії із усією Церквою ступає на «синодальний шлях»	2
Звернення Апостольського екзарха для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії до духовенства, богосвячених осіб і усіх вірних екзархату щодо започаткування на вселенському рівні «Синодального шляху»..	4
Франція: рапорт про насилля проти неповнолітніх у Церкві. Біль Папи	6
Ісусова молитва (2) Перебувати у люблячій присутності нашого Господа	6
Новини Апостольського екзархату «Формувати у собі святий образ Христового священника», – владика Богдан Дзюрах до учасників формаційних курсів духовенства екзархату	7
Короткі повідомлення	7
«Мільйон дітей моляться вервицю»: маленькі українці масово приєдналися до ініціативи.....	7
Вперше в Україні священники УГКЦ та ПЦУ пройшли вишкіл медичних капеланів.....	7
Львівська монахиня зайняла 2 місце на міжнародному конкурсі композиторів у Відні.....	8
У Києві відкрили пам'ятну дошку о. Майклу МакГ'вні, засновнику «Лицарів Колумба»	8
Катерина Бабкіна отримала премію <i>Angelus</i>	9
Спаське кладовище	9
У Британії музей покаже «найстарішу зоряну карту світу»	9
"Незалежність – це не якась формула, це практичне життя"	9
Папа роздумує, що робити з католицькими політиками, які підтримують аборти	10
Спільне послання Папи Римського, Патріарха Константинопольського і Архієпископа Кентерберійського на захист створіння.....	11
Чого катований військовополонений навчив мене про вервицю	13
У Софії Київській знайшли єпископську печатку XI-XII століття.....	13
Новини Апостольського екзархату Катедра Апостольського екзархату в Німеччині та країнах Скандинавії відзначила храмовий празник.....	14
На Вінничині фермер відновив 240-річний храм	16
Ступити на дорогу братерства (25).....	17
Апостол Сибіру	18

НОВИНИ Апостольського екзархату у Німеччині та країнах Скандинавії

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ЕКЗАРХАТ В НІМЕЧЧИНІ ТА СКАНДИНАВІЇ ІЗ УСІЄЮ ЦЕРКВОЮ СТУПАЄ НА «СИНОДАЛЬНИЙ ШЛЯХ»

17 жовтня 2021 року на заклик Святішого Отця Франциска у всій Католицькій Церкві розпочався особливий період приготування до чергового Синоду Єпископів, що має відбутися в Римі у жовтні 2023 року під гаслом: «Задля синодальної Церкви: сопричастя, участь і місія». Цей період підготовки окреслили як «синодальний шлях».

Святою Месою в базиліці Святого Петра в неділю, 10 жовтня 2021 року, Папа Франциск відкрив синодальний процес у вселенській Церкві та в Римській дієцезії у межах XVI Звичайної Загальної Асамблеї Синоду Єпископів на тему «Задля

синодальної Церкви: сопричастя, участь і місія». Вперше ватиканський Синод Єпископів відбуватиметься за новою методологією, що передбачає дієцезальний етап для слухання всього Божого люду, континентальний етап і асамблею єпископів у Ватикані в жовтні 2023 року. В неділю, 17 жовтня, синодальний процес розпочався в усіх єпархіях та дієцезіях Католицької Церкви. Цей етап триватиме до квітня 2022 року.

Спархіальний етап підготовки до Синоду Єпископів в Апостольському екзархаті для українців візантійського обряду в Німеччині та країнах Скандинавії розпочався Зверненням преосвященного владики Богдана Дзюраха. Воно адресоване духовенству, монашеству та кожному вірному/вірній екзархату. Послання у своєму тексті бере до уваги заклики Святішого Отця щодо ефективного та плідного проведення

етапу підготовки. Складається із 4 частин та завершується Молитвою-призиванням Святого Духа. Видання звернення 14 жовтня 2021 року, у день празника Покрову Пресвятої Богородиці, вибране не випадково: цей «синодальний шлях» в екзархаті відданий під Покров Небесної Матері. «Вона, будучи образом Церкви, може найкраще навчити нас слухання Бога, відкритості до натхнень Святого Духа і ревного крокування Божими дорогами в щоденному житті», – йдеться у Зверненні. Також текст містить доручення отцям-душпастирям прочитати це Звернення під час Літургії в неділю, 17 жовтня, та розмістити його на церковних медіа-ресурсах.

Перш за все, у своєму Зверненні владика Богдан наголошує на тому факті, що бути «Синодальною Церквою» не означає просто мати Синод Єпископів. «Синодальна Церква» – це Церква, в якій усі (пастирі, богопосвячені особи, вірні) крокують разом під натхненням Святого Духа назустріч Своему Господеві і Спасові Ісусові Христові», – ствердив єпископ. У сучасних обставинах це передбачає запитання, яке повинен поставити собі кожен вірний: «Як це крокування, згідно з волею Божою, має виглядати у наших часах?».

Відтак автор послання, вслід за Святішим Отцем Папою Франциском, говорить про те, що сучасна Церква покликана бути Церквою слухання. «Ми в Екзархаті теж маємо велику потребу слухати Божий голос, розпізнавати натхнення Святого Духа, щоб дати себе провадити дорогою Божої волі і таким чином щораз краще бути Церквою Христовою і відповідно до Божих задумів сповняти нашу місію в сьогоднішньому світі», – читаємо у Зверненні.

У цьому контексті владика Богдан зацентрував на тому, що незабаром в Апостольському екзархаті відбудеться Собор: «То ж маючи на увазі цю нашу внутрішню потребу слухати одне одного і спільно слухати Святого Духа, як рівно ж – відповідаючи на заклик і доручення Святішого Отця, ми незабаром проведемо наш Екзархальний собор, на який будуть скликані представники духовенства, богопосвячених осіб і вірних мирян. Зібрані в одному місці, подібно як ерусалимська спільнота перших Христових учнів (Діяння 2, 1), ми будемо у молитві і спільній застанові вчитися розпізнавати знаки і натхнення Святого Духа, якими Господь хоче скеровувати нас на шлях духовної обнови, поглиблення нашої віри та кращого свідчення цієї віри у нашому житті».

Початком цього «синодального шляху», за словами Апостольського екзарха, є молитва.

Тут йдеться як про особисту, так і спільнотну молитву. Це відкритість серця до Божого Слова і витривале призивання Божого Духа, щоб Він зійшов на нас і обнови нас, а через нас – обнови обличчя нашої Церкви і нашої землі. «Слід пам'ятати, що справжня віднова Церкви не здійснюється внаслідок дискусій, полемічних виступів чи повних суєти і галасу маніфестацій. Вона довершується тихим діянням Святого Духа у серцях людей, які стають Його носіями через внутрішню чистоту і витривалу та повну довір'я молитву», – зазначив владика Богдан.

Наступним кроком у слуханні Бога є відкритість до Божого Слова, – стверджує послання. Тому у цій підготовці першочергове місце займає не формулювання наших людських планів і слів, добре продуманих та логічно структурованих. «Нам треба вчитися займати поставу відкритості серця, споглядання Бога у молитві, уважного сприймання Слова Божого, щоб таким чином робити простір Богові у нашому житті та дозволяти Богові промовляти тоді і так, коли і як Він хоче», – закликає автор звернення.

І третім кроком, згідно із зверненням, є готовність до служіння, готовність до проповідування Христового Євангелія всьому створінню. «Життя і місія у Церкві і у житті християнина нерозривно пов'язані між собою і взаємно себе обумовлюють. Справжній учень Христовий неодмінно ставатиме "місіонером", "апостолом", Божим посланцем. Бо кожне покликання містить у собі певне завдання, певну місію», – мовить єпископ у тексті послання. А вихідним пунктом як нашого покликання, так і нашої місії є Святе Таїнство Хрещення.

Наприкінці Звернення до духовенства, богопосвячених осіб і усіх вірних екзархату щодо започаткування на вселенському рівні «синодального шляху» владика Богдан Дзюрах запрошує до участі в Екзархальному соборі. «Наш Екзархальний собор, назустріч якому ми спільно вирушаємо сьогодні, дасть нам нагоду вчитися розпізнавати мову Бога і шукати найкращих способів, щоб втілити в життя наше покликання як християн і членів Помісної УГКЦ і Вселенської Церкви».

Опісля ж, поручає його проведення та «синодальний шлях» Апостольського екзархату в Німеччині та країнах Скандинавії молитовній підтримці вірних через призивання Святого Духа.

Пресслужба Апостольського екзархату в Німеччині та країнах Скандинавії

Вих. АЕ-21/151

ЗВЕРНЕННЯ АПОСТОЛЬСЬКОГО ЕКЗАРХА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ ВІЗАНТІЙСЬКОГО ОБРЯДУ В НІМЕЧЧИНІ ТА СКАНДИНАВІЇ ДО ДУХОВЕНСТВА, БОГОПОСВЯЧЕНИХ ОСІБ І УСІХ ВІРНИХ ЕКЗАРХАТУ ЩОДО ЗАПОЧАТКУВАННЯ НА ВСЕЛЕНЬСЬКОМУ РІВНІ «СИНОДАЛЬНОГО ШЛЯХУ»

«Ви мусите в усьому ходити дорогою, яку заповідав вам Господь, Бог ваш, щоб жити вам і зазнати щастя та довгого віку на землі, що її займете» (Вих. 5, 33)

ДОРОГІ У ХРИСТІ!

1. В неділю, 17 жовтня 2021 року, на заклик Святішого Отця Франциска у всій Католицькій Церкві розпочинається особливий період приготування до чергового Синоду Єпископів, що має відбутися в Римі у жовтні 2023 року під гаслом: «*Задля Синодальної Церкви: сопрічастя, участь і місія*». Бути «Синодальною Церквою» не означає просто мати Синод Єпископів – так як це є, наприклад, в нашій Українській Греко-Католицькій Церкві. «Синодальна Церква» – це Церква, в якій усі – пастирі, богопосвячені особи, вірні – крокують разом під натхненням Святого Духа назустріч Своему Господеві і Спасові Ісусові Христові. Відповідь на запитання

«Як це крокування, згідно з волею Божою, має виглядати у наших часах?» покликаний дати вище згаданий Синод Єпископів Католицької Церкви.

«Синодальна Церква», за словами Святішого Отця Франциска, це – в першу чергу Церква слухання. Тут не йдеться про слухання членами Церкви лише і в першу чергу одне одного, бо Церква – це не звичайна людська організація чи установа, а Божественно-людський організм, Тіло Воскреслого Христа, яке продовжує Його спасенне діло впродовж історії. Тому у церковному слуханні йдеться про те, щоб усі ми відкривалися на слухання Святого Духа, вловлюючи Його порухи в нас і приймаючи Його натхнення щодо нашої церковної спільноти. Йдеться про те, щоб «слухати Святого Духа, так як про це читаємо в Книзі Одкровення: *«Хто має вуха, нехай слухає, що Дух говорить Церквам»* (2,7). Мати вуха, слухати, – це перше завдання. Слід почути голос Бога, сприйняти Його присутність, перехопити Його перехід і подих життя» (Святіший Отець Франциск, Проповідь 18.09.2021).

Ми в Екзархаті теж маємо велику потребу слухати Божий голос, розпізнавати натхнення Святого Духа, щоб дати себе провадити дорогою Божої волі і таким чином щораз краще бути Церквою Христовою і відповідно до Божих задумів сповняти нашу місію в сьогоdnішньому світі. Я не випадково, у подячному слові під час введення мене на престол Апостольського екзарха 6 місяців тому, назвав як першу ціль мого служіння – слухання (пригадаєте, мабуть, мою «смс»-ку, яку я тоді «вислав» кожному із вас і в яку вклав програму своїх дій на ближчу і дальшу перспективу: *Слухати-Молитися-Служити*).

То ж маючи на увазі цю нашу внутрішню потребу слухати одне одного і спільно слухати Святого Духа, як рівно ж – відповідаючи на заклик і доручення Святішого Отця, ми незабаром проведемо наш Екзархальний собор, на який будуть скликані представники духовенства, богопосвячених осіб і вірних мирян. Зібрані в одному місці, подібно як ерусалимська спільнота перших Христових учнів (Діяння 2, 1), ми будемо у молитві і спільній застанові вчитися розпізнавати знаки і натхнення Святого Духа, якими Господь хоче скеровувати нас на шлях духовної обнови, поглиблення нашої віри та кращого свідчення цієї віри у нашому житті.

Провідницею на цьому нашому шляху буде Пресвята Богородиця, – не випадково це «синадальне крокування», з волі Святішого Отця, розпочинається у жовтні – місяці, коли католики усього світу щоденно моляться на вервиці, а ми, діти Української Церкви, ще й відзначаємо чудове Свято Покрова Пресвятої Богородиці. Вона, будучи образом Церкви, може найкраще навчити нас слухання Бога, відкритості до натхнень Святого Духа і ревного крокування Божими дорогами в щоденному житті.

2. Богородиця вчить нас передовсім відкритості серця на прихід Бога, а цю відкритість ми виявляємо у молитві. Отці Церкви твердять, що Пречиста Діва, перш ніж прийняла Воплочене Слово Боже до свого лона, прийняла Його до свого серця. То ж коли Господь через Архангела Гавриїла навідався до Неї, не натрапив на жодні перешкоди у серці Диви з Назарету. Богородиця в поставі споглядальної молитви очікує на Божі відвідини, а перше слово під час цих відвідин походить не від Неї, а від Божого Посланця: *«Радуйся, благодатна, Господь з тобою! Благословенна ти між жінками!»* (Лк. 1, 26). Це – не просто привітання, але ствердження факту близькості Марії до Бога, Її глибокого єднання з Богом, Її закорінення у Божому Слові і перебування в Божій благодаті.

Тому на синодальній дорозі пріоритетом має бути молитва – особиста і спільнотна, відкритість серця до Божого Слова і витривале призивання Божого Духа, щоб Він зійшов на нас і оновив нас, а через нас – оновив обличчя нашої Церкви і нашої землі. Слід пам'ятати, що справжня віднова Церкви не здійснюється внаслідок дискусій, полемічних виступів чи повних суєти і галасу маніфестацій. Вона довершується тихим діянням Святого Духа у серцях людей, які стають Його носіями через внутрішню чистоту і витривалу та повну довір'я молитву.

3. Наступним кроком у слуханні Бога є відкритість до Божого Слова. В «синодальному шляху», на який ми, відгукуючись на заклик Святішого Отця Франциска, вирушаємо, йдеться не про те, щоб формулювати наші людські плани і слова, добре продумані та логічно структуровані. Йдеться радше про те, щоб відкрити і почути Боже Слово, скероване до нас як церковної спільноти, яка покликана здійснити місію у нинішньому часі і в нинішніх обставинах. Це слово рівно ж в нашому житті має «стати тілом», тобто проявити свою життєдайну силу у нас і через нас – у нинішньому світі. Господь Ісус каже про це слово: *«Слово моє – Дух і життя»* (пор. Йо. 6, 63). Саме *«Святий Дух є Тим, Хто провадить нас туди, де хоче Бог, а не куди нас занесли б наші ідеї і наші особисті смаки»* (Св. Отець Франциск, Роздуми на початок Синоду про синодальність, 10.10.2021).

Тривале і витривале перебування на молитві робить нас здатними розуміти мову Богу, якою Господь промовляє до свого народу впродовж усієї людської історії. Нам треба вчитися займати поставу відкритості серця, споглядання Бога у молитві, уважного сприймання Слова Божого, щоб таким чином робити простір Богові у нашому житті та дозволяти Богові промовляти тоді і так, коли і як Він хоче. Наслідуючи старозавітного пророка-юнака Самуїла, маємо вчитися учнівської відкритості до Бога, кажучи в своєму серці: *«Говори, Господи, Твій слуга слухає!»* (1 Цар. 3, 9–10).

Відтак, розпізнавши голос Бога, Який промовляє до нас, будемо наслідувати Богородицю в Її готовності прийняти Боже Слово і дозволити, щоб Воно втілювалося через нас: *«Ось я – слугиня Господня, нехай зо мною станеться за Твоїм словом!»*. Ми зможемо об'явити присутність Бога в нашому житті і оживити Церкву в міру того, як дозволимо, щоб Боже Слово оселилося у нас, перемінило нас і провадило

нас Божими дорогами, – саме так, як це вчинила Богородиця.

4. Про автентичність нашої молитви та про нашу відкритість до Божого Слова буде свідчити наша готовність до служіння, готовність до проповідання Христового Євангелія всьому створінню, бо до цього, остаточно, скероване наше християнське покликання, яке ми отримали і прийняли у Святому Хрещенні. Невипадково під час Хрещення священник, помазуючи святим елеєм вуха охрещуваного/ої, каже: *«На слухання віри і на прийняття голосу божественного Євангелія нехай буде відкритий слух його/її»*, а в часі Миропомазання церковна спільнота молиться за новопросвіщених брата чи сестру, щоб *«він/вона завжди хотів/хотіла зі сміливістю, без страху і бездоганно ісповідувати перед усіма ім'я Христа Бога нашого, і Його ради страждати, і з любов'ю вмерти»*.

Життя і місія у Церкві і у житті християнина нерозривно пов'язані між собою і взаємно себе обумовлюють. Справжній учень Христовий неодмінно ставатиме «місіонером», «апостолом», Божим посланцем. Бо кожне покликання містить у собі певне завдання, певну місію. В Євангелії від Марка читаємо, що Господь, покликав своїх перших учнів, *«щоб були при ньому, та щоб їх посилали із проповіддю»* (Мр. 3, 14).

А вихідним пунктом як нашого покликання, так і нашої місії є Святе Таїнство Хрещення. «Від нього, – зауважує Святіший Отець Франциск, – нашого джерела життя, походить однакова гідність Божих дітей, попри різноманітність служінь і харизм. Тому, усі покликані брати участь у житті Церкви і в її місії» (Промова 09.10.2021).

Дорогі у Христі! Наш Екзархальний собор, назустріч якому ми спільно вирушаємо сьогодні, дасть нам нагоду вчитися розпізнавати мову Бога і шукати найкращих способів, щоб втілити в життя наше покликання як християн і членів Помісної УГКЦ і Вселенської Церкви. Незабаром ми будемо просити вас під проводом отців-душпастирів провести підготовчі зустрічі на парафіяльному рівні та обрати делегатів на Екзархальний собор.

Проте, вже зараз закликаю Вас супроводжувати підготовку до Собору щирою молитвою, – особистою та спільнотною. Під материнським покровом Пресвятої Богородиці розпочинаймо наш спільний шлях, прикликаючи благодать Святого Духа словами Вселенського Архієрея Франциска: *«Прийди, Душе Святий! Ти, що пробуджуєш нові мови і вкладаєш в уста слова життя, захорони нас, щоб ми не стали Церквою-музеєм, гарною, але німою, з великим минулим і малим майбутнім. Прийди між нас, щоб у синодальному досвіді ми не дали себе пригнітити розчаруванням, щоб не гасили пророцтв, щоб не звели усього до безплідних дискусій. Прийди, Душе Святий, Душе любови, відкрий наші серця до слухання! Прийди Душе святості, онови святий вірний Божий Люд! Прийди творчий Душе і онови обличчя землі!»*. Амінь.

† Богдан Дзюрах, Апостольський екзарх у Німеччині та країнах Скандинавії

Дано у Мюнхені, при катедральному соборі Покрова Пресвятої Богородиці і св. ап. Андрея, дня 14 жовтня 2021 року Божого, в Свято Покрова Пресвятої Богородиці

ФРАНЦІЯ: РАПОРТ ПРО НАСИЛЛЯ ПРОТИ НЕПОВНОЛІТНІХ У ЦЕРКВІ. БІЛЬ ПАПИ

Голова незалежної комісії передає рапорт очільникові єпископату.
Світлина: AFP

Відповідаючи на запитання журналістів, речник Апостольської Столиці зазначив, що Папа солідаризується з болем постраждалих від зловживань з боку духовенства та вдячний їм за готовність заявити про злочин.

«Своїми молитвами Папа ввіряє Господеві Божий люд у Франції, особливо, постраждалих, аби Він дарував утіху та відряду, і щоб через справедливість могло статися чудо оздоровлення», – заявив Директор Ватиканського прес-центру Маттео Бруні, коментуючи оприлюднення у Франції рапорту, який є плодом 2,5-річної праці незалежної комісії щодо випадків сексуальних зловживань супроти неповнолітніх у французькій Церкві.

Речник Апостольської Столиці зауважив, що про оприлюднення цього рапорту Святішого Отця проінформували французькі єпископи, з якими він нещодавно зустрічався в рамках візитів *ad limina*. «Його думка, – додав він, – лине, насамперед, до постраждалих, з великим жалем за їхні рани та з вдячністю за мужність заявити про злочин, і до Церкви у Франції, щоби в усвідомленні цієї жахли-

вої дійсності, еднаючись зі стражданнями Господа за Його найбеззахисніших дітей, вона змогла ступити на дорогу викуплення».

ВИСНОВКИ НЕЗАЛЕЖНОЇ КОМІСІЇ

Ці слова і запевнення у молитві Святішого Отця надійшли у делікатний момент у житті Церкви у Франції, адже саме на 5 жовтня 2021 р. було призначено оголошення підсумків праці незалежної комісії, яка з доручення єпископів та чернецтва країни провела розслідування випадків сексуальних зловживань, скоєних проти неповнолітніх. Рапорт, над яким трудилася 21 особа, ґрунтується на свідченнях, пошуках і на даних з архівів. Він є дуже детальним, але не претендує на вичерпність.

Як вже було оголошено для преси попередніми днями, комісія припускає від 2900 до 3200 священників і богосвячених осіб, причетних до злочинів педофілії в період між 1950 та 2020 роками. Загалом, припускається, що кількість постраждалих у церковному середовищі протягом зазначеного часу може сягати 330 тисяч, 216 тисяч з яких були жертвами священників чи богосвячених осіб.

Розслідування вказує на високий рівень зловживань супроти неповнолітніх в усьому суспільстві. Особливістю церковного середовища є те, що постраждалими в більшості були хлопчики (80%), в той час як у загальнонаціональному контексті 75% становлять дівчатка. Понад половина випадків (56%) мали місце протягом перших 20 років досліджуваного періоду, тобто, між 1950 і 1969 роками. Наступними роками відзначено спад, а політику нульової терпимості впроваджено лише в 2000 році. Як не парадоксально це може звучати, набагато менше випадків зафіксовано в традиційно католицьких регіонах країни, де є більша кількість практикуючих, а отже, частіші контакти духовних осіб з вірними.

ДО ЩЕ БІЛЬШОЇ ПРОЗОРОСТІ

Коментуючи представлені дані, архієпископ Ерік де Мулен-Буфор, Голова Єпископської Конференції Франції, визнав, що результати дослідження виявилися гіршими, ніж очікувалося. За його словами, це вражаюча картина. Просячи в постраждалих пробачення, він запевнив, що Церква є рішучою в тому, щоби більше ніколи не доходило до приховування та недооцінювання таких учинків.

о. Тимотей Т. Коцур, ЧСВВ, Новини Ватикану

XI

ІСУСОВА МОЛИТВА (2)

ПЕРЕБУВАТИ У ЛЮБЛЯЧІЙ ПРИСУТНОСТІ НАШОГО ГОСПОДА

«Ісусова молитва» наочно ілюструє зміст християнської і біблійної молитви, яка полягає не так на множенні слів, як на перебуванні усім нашим єством в люблячій присутності Господа Бога.

Господь Ісус у Святому Письмі застерігає нас, щоби ми не множили слів на молитві: «А коли молитесь, не говоріть зайвого, як ті погани; гадають бо, що за своєю веломовністю будуть вислухані. Не будьте, отже, подібні до них, бо Отець ваш небесний знає, чого вам треба, перш ніж ви просите в нього» (Мт. 6, 7–8).

Цікаво, що відразу після цих слів Ісус навчає учнів молитви «Отче наш», дуже лаконічної у висловах і глибокої за змістом. Так само і «Ісусова молитва» не містить у собі багато слів, але містить найголовніше послання в історії спасіння: грішній людині дано Спасителя – Господа Ісуса, Божого Сина, через Якого отримуємо доступ до Отця, довірившись Його любові.

А там, де є любов і довір'я, не потрібно багато слів. Це так, як дитина, яка притуляється до грудей матері чи батька; як двоє закоханих, які можуть годинами мовчати, розуміючи одне одного навіть без слів. Це влучно виразив нині покійний співак Андрій Кузьменко (відомий більше як Кузьма Скрябін), який в одній зі своїх пісень мріяв приїхати нарешті до рідної матері і з нею на кухні на різні теми «посидіти». Там, де є любов, там не потрібно зайвих слів. І саме це пригадує і цього навчає «Ісусова молитва».

Вона допомагає нам увійти у Божу люблячу присутність і перебувати в ній відкритим серцем і щирою душею. Господь, Який нас безконечно і беззастережно любить, бажає, щоб ми перебували з Ним, бо турбується про нас і прагне огорнути нас своєю благодаттю і любов'ю. **Каже св. Петро:** «Усяку журбу вашу покладіть на нього, бо він піклується про вас» (1 П. 5, 7). Звертаючись до Господа словами «Ісусової молитви», ми входимо в простір спасенного діяння Божої присутності і Божої любові.

«Господи Ісусе Христе Сину Божий, помилуй мене грішного/грішну!»

Владика Богдан Дзюрах, з ФБ

НОВИНИ

Апостольського екзархату
у Німеччині та країнах Скандинавії

«ФОРМУВАТИ У СОБІ СВЯТИЙ ОБРАЗ ХРИСТОВОГО СВЯЩЕННИКА», – ВЛАДИКА БОГДАН ДЗЮРАХ ДО УЧАСНИКІВ ФОРМАЦІЙНИХ КУРСІВ ДУХОВЕНСТВА ЕКЗАРХАТУ

18–22 жовтня в бенедиктинському монастирі в Нідеральтайх, що в Баварії, під проводом владики Богдана Дзюраха, Апостольського екзарха для українців візантійського обряду, що проживають в Німеччині та Скандинавії, пройшли формаційні курси для духовенства екзархату.

Розпочалася зустріч Молебнем до блаженного священномученика Петра Вергуна, який очолив о. Володимир Війтович. На закінчення Молебню до зібраних звернувся владика Богдан Дзюрах, Апостольський екзарх. «Після інтронізації це для мене, мабуть, найбільш зворушливий момент, – поділився своїми почуттями владика, – зустріч зі священниками нашого екзархату. І я дякую Богові, що ми цими днями можемо зустрітись усі разом. Приходить мені на думку образ: неначе камінці з різних сторін сходяться в одну живу мозаїку,

«МІЛЬЙОН ДІТЕЙ МОЛЯТЬСЯ ВЕРВИЦЮ»: МАЛЕНЬКІ УКРАЇНЦІ МАСОВО ПРИЄДНАЛИСЯ ДО ІНІЦІАТИВИ

У межах молитовної ініціативи «Вервиця єднає» та з нагоди акції «Мільйон дітей моляться вервицю» 18 жовтня 2021 року відбулася онлайн-трансляція із церкви Різдва Пресвятої Богородиці, що у Львові. **«Мільйон дітей моляться вервицю»** – це молитовна ініціатива, яка об'єднує дітей з усього світу в спільному зверненні до Небесної Матері за мир у світі. Вона відбувається 18 жовтня невідповідно, адже цього дня за григоріанським календарем відзначають день святого апостола і євангелиста Луки, який єдиний у своєму Євангелії згадує про дитинство Ісуса. УГКЦ вже від 2019 року активно долучилася до цієї ініціативи. Організатором молитви є Папська фундація «Церква в потребі». Цьогоріч захід об'єднав дітей із 130 країн. 18 жовтня в церкві Різдва Пресвятої Богородиці зібралося понад 500 дітей в українських строях. Разом зі своїм настоятелем о. Орестом Фрединою, душпастирями, батьками та парафіянами вони стали провідниками молитви на вервиці для 20 тис. молільників, які приєдналися до молитви онлайн. Однак доволі часто за одним з'єднанням насправді перебувала ціла спільнота дітей. До молитовної ініціативи «Мільйон дітей моляться вервицю» долучилися безліч парафіяльних спільнот та катехитичних шкіл УГКЦ в Україні та на поселеннях. ([Департамент інформації УГКЦ](#))

ВПЕРШЕ В УКРАЇНІ СВЯЩЕННИКИ УГКЦ ТА ПЦУ ПРОЙШЛИ ВИШКІЛ МЕДИЧНИХ КАПЕЛАНІВ

12 жовтня 2021 р. у Патріаршому Домі вперше в Україні медичні капелани отримали дипломи про спеціалізований вишкіл, який тривав упродовж двох років. До вишколу долучилося десять священнослужителів, серед яких клірики УГКЦ та ПЦУ з різних куточків України. Навчання відбувалося під егідою Патріаршої Комісії у справах душпастирства охорони здоров'я УГКЦ. Провідний викладач курсу, медичний капелан з Австрії о. Віталій Микитин підкреслив, що священник у лікарні є немовби посланцем Христа. «Є методи психотерапії, теологічні, які ми використовували. Але найкращим представленням курсу будуть самі медичні капелани, які прийдуть у лікарні. Бо яку оцінку можна поставити духовності і людяності? Коли ти схилишся коло ліжка хворої людини, коли проведеш там не 5 хвилин, а більше. Покажеш свої переживання, покажеш, що тобі залежить чи та людина отримає ласку Божу. Хочу подякувати за довіру Церквам, які доручили своїх капеланів у наші викладацькі руки». ([Духовна велич Львова](#))

так ми сьогодні творимо єдине обличчя священства нашого екзархату. Ось тут – образ священства нашого екзархату! Цей образ є саме таким, якими є ми сьогодні. Проте, крізь цей видимий образ проглядається щось більше: проглядається Обличчя самого Христа Господа – єдиного Архидіакона, Який, будучи «Владикою всіх», допустив нас до участі у своєму священстві. Священника часто називають «alter Christus» – «другим Христом», – пригадав проповідник, і висловив побажання: «Дай Боже, щоб вірні, котрим ми служимо і котрі зустрічатимуть нас, у нас відчували Ісусову любов, доброту, терпеливість і милосердя!».

Відтак Апостольський екзарх пригадав постать блаженного священномученика Петра Вергуна і закликав присутніх співбратів у священстві наслідувати його ревність і жертвність у служінні, щоб таким чином формувати у собі особисто і в пресвітераті екзархату загалом святий образ Христового священства.

Після вечері до зібраних звернувся з «духовним імпульсом» **ієромонах Юстин Бойко**, студит, який поділився зі слухачами своїми роздумами про «знаки часу». Він наголосив, що Христовий священник, попри проблеми, труднощі і виклики, які зустрічаються у нинішньому світі і у Церкві, в жодному разі не повинен ставати пророком катаклізмів та занепаду, але, споглядаючи навколишні події у світлі віри, має залишатися вістуном і носієм християнської надії.

Відтак до присутніх звернувся **о. Йоганнес Гаук** [P. Johannes Hauck OSB] – бенедиктинець візантійського обряду, який здійснює своє служіння у тутешньому монастирі. Він розповів про історію цього славного монастиря, який був заснований всередині VIII століття, про унікальний літургійний характер духовності монастиря, де співбрати плекають як латинський, так і візантійський обряди, про екуменічні ініціативи, якими живуть тутешні монахи-бенедиктинці, про давні зв'язки з Українською Церквою, зокрема через блаженного Петра Вергуна, а також про сучасні напрямки служіння, якому посвячуються отці і брати цієї обители.

Владика Богдан подякував господарям за гостинність і за те, що монахи-бенедиктинці своїми молитвами і своїм служінням «впродовж віків підтримують горючим вогонь Святого Духа, теплом і світлом якого зможемо запалити наші душі і ми цими днями». Пригадуючи особливу екуменічну місію, яку пов'язували Римські Архидіаконали з цим монастирем, Апостольський екзарх зауважив, що присутнє духовенство УГКЦ несе в собі історію Церкви-Мучениці, яка своїм буттям показує, що церковної єдності можна не лише прагнути і за неї молитися і змагатися, – єдністю можна вже реально жити, про неї свідчити, за неї навіть страждати, – як це було в часах комуністичних переслідувань в країнах Східної і Центральної Європи. Саме на спомин про катакомбний період Української Греко-Католицької Церкви Апостольський екзарх подарував для обители бенедиктинців в Нідерльандах ілюстрований альбом «Переслідувані за правду».

На завершення зустрічі першого дня до священників звернувся виступивший екзарх **владика Петро Крик**, який подякував присутнім отцям за співпрацю та побажав подальшого розвитку Апостольському екзархату.

**Пресслужба Апостольського екзархату
в Німеччині та країнах Скандинавії**

ЛЬВІВСЬКА МОНАХІНЯ ЗАЙНЯЛА II МІСЦЕ НА МІЖНАРОДНОМУ КОНКУРСІ КОМПОЗИТОРІВ У ВІДНІ

Контемплативна сестра-редемптористка Марія (Слепченко) посіла II місце на міжнародному конкурсі композиторів у Відні. Цей конкурс

відбувся під егідою Віденської консерваторії імені Шуберта. Сестра подала на музичне змагання два твори: для фортепіано і для симфонічного оркестру. Призове місце зайняв твір для симфонічного оркестру. Для сестри Марії музикування пов'язане насамперед з молитвою. «Не уявляю собі творчості без зв'язку з Богом. Якби у моєму випадку зв'язок з Богом похитнувся чи перервався, то автоматично я б не могла творити. Бо для мене це одне ціле. Тобто творчий процес для мене є молитовним процесом». Додамо, що сестра Марія (Слепченко) упродовж довгих років створює хорову музику для Богослужіння, а також церковні пісні. У 1990-х роках за творами сестри хор «Небесне воїнство», де співали студенти Консерваторії та учні середньої спеціалізованої музичної школи імені Соломії Крушельницької, випустили декілька дисків. Зараз музику сестри Марії можна почути у виконанні хору «Аксіос» при храмі Архистратига Михаїла. Також твори с. Марії виконують хорові капели «Дударик» і «Трембіта». Нещодавно світ побачив диск із Акафістом блаженному Омелянові Ковчу на музику с. Марії (текст. о. Назарія Заторського) у виконанні капели «Трембіта». Більше про життя Сестер Редemptористок Контемплативних можете прочитати [ТУТ](#). (Духовна велич Львова)

У КИЄВІ ВІДКРИЛИ ПАМ'ЯТНУ ДОШКУ О. МАЙКЛУ МАКГІВНІ, ЗАСНОВНИКУ «ЛИЦАРІВ КОЛУМБА»

20 жовтня 2021 року у приміщенні Адміністративної будівлі при Патріаршому соборі Воскресіння Христового УГКЦ відкрили пам'ятну дошку на честь блаженного о. Майкла МакГівні. Це священник з американського штату Коннектикут, який став засновником братерської організації чоловіків-католиків «Лицарі Колумба». Таблиця розташована перед входом у синодальний зал. Будівництво залу відбулося зокрема за фінансової підтримки братерської організації «Лицарі Колумба». Вже наступного року тут вперше буде засідати та приймати важливі для УГКЦ рішення Синод Єпископів. Блаженніший Святослав пов'язав цю подію із нещодавно започаткованою Святішим Отцем Папою Франциском підготовкою до наступного Синоду Католицької Церкви. Ця підготовка отримала назву – «Синодальний шлях». **Предстоятель УГКЦ Блаженніший Святослав висловив слова вдячності усім жертводавцям, які долучилися до цієї справи та події.** «Ми ще раз дякуємо нашим жертводавцям, молимося за нових жертводавців і рухаємось вперед. Адже насправді не тільки наше літургійне життя, але теж життя "синодальної дороги", яку відкрив Папа Франциск, має мати достатньо простору, щоби проходити саме у Києві – серці нашої Церкви». (Пресслужба Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ)

«НЕЗАЛЕЖНІСТЬ – ЦЕ НЕ ЯКАСЬ ФОРМУЛА, ЦЕ ПРАКТИЧНЕ ЖИТТЯ»

«Я пам'ятаю розмову одного відомого економіста з одним не менш відомим соціологом на початку 2000-их. Вони сперечалися між собою, чи у випадку війни з Росією знайдеться хоча б сотня українців, які підуть на цю війну воювати. Минуло 30 років, і бачимо, що всі ці страхи не справдилися», – Ярослав Грицак.

В інтерв'ю для [часопису Патріярхат](#) Ярослав Грицак, історик, професор УКУ розповів про 4 основні досягнення України за 30 років її незалежності. Ділимося із вами кількома важливими тезами з цієї розмови.

1. Перш за все вдалося втримати незалежність. Після проголошення української незалежності було побоювання серед патріотів і надія серед ворогів, що Україна не втримається. Говорили, що це держава на одну годину, що війна між сходом і заходом України неминуха. Навіть ті, котрі бажали Україні добра, вважали, що вона втримається, але лише по Дніпро. Або навіть по Збруч. Я пам'ятаю розмову одного відомого економіста з одним не менш відомим соціологом на початку 2000-их. Вони сперечалися між собою, чи у випадку війни з Росією знайдеться хоча б сотня українців, які підуть на цю війну воювати. Минуло 30 років, і бачимо, що всі ці страхи не справдилися. Україна пройшла через великі кризи і показала високу стійкість. Виглядає так, що вона й інші кризи витримає. Отже, можемо визнати: незалежність уже відбулася. Крапка.

2. Друге, що нам вдалося, це налагодити механізм зміни еліт. Це не вдалося Росії, Білорусі та іншим колишнім радянським республікам, за винятком Молдови, балтійських країн, Грузії та Вірменії. В усіх інших, як бачимо, керують президенти по три, чотири, п'ять термінів. Навіть коли вони виходять на пенсію, то призначають того, хто буде правити після них. Вибори вже не мають значення, бо все відомо наперед.

А Україна запустила механізм зміни еліт у 1994 році, коли Кравчук після поразки на виборах мирно передав владу Кучмі. У нас влада змінюється кожні чотири-п'ять років. Це не досконала демократія, але це демократія. Найпевніша ознака демократії – це те, коли ти не знаєш, хто буде наступним президентом. А в Україні цього ніколи не знаєш. Іншими словами, Україні вдалося уникнути загрози авторитаризму, яку мають усі молоді держави.

3. Третім найбільшим здобутком України вважаю нове покоління. Говорю це без перебільшення і без компліментів. В Україні виросло по-справжньому нове покоління. Я не кажу, що краще, але кажу, що інше, з іншим набором. У Росії цього не сталося – молоді росіяни у своїй більшості відтворюють цінності старших і вибирають Путіна. Нове покоління в Україні дає надію на наведення ладу. Не наведення ладу в авторитарний спосіб – на прикладі Путіна чи Муссоліні. У найближчі 20 років це покоління перейме тягар відповідальності за стан справ. Це дає підстави для обережного оптимізму.

4. Четверте досягнення – Україні вдалося витримати воєнну агресію. В 2014 році Путін вірив, що половина України не втримається, що як тільки ввійдуть російські танки, Одеса, Дніпро, Харків зустрінуть їх із квітами. Цього не сталося. Україна витримала дуже важкі випробування. Ми повинні розуміти, що ми не стара, а молода демократія. І нам залишається ще багато чого зробити, як колись Британії чи Америці. Однак свої найтяжчі випробування Україна вже пройшла, і то досить успішно. Я не знаю, чи якась інша держава за такий короткий час мала такі сильні випробування і так гідно їх витримала.

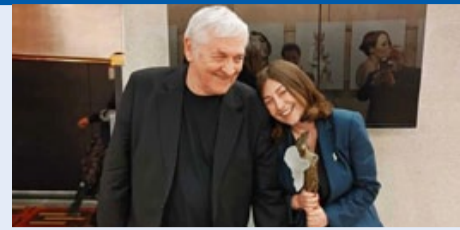
З матеріалу «Незалежність – це не якась формула, це практичне життя».

Джерело: пресслужба УКУ.

Повний текст розмови у друкованій версії часопису Патріярхат №5, 2021. Журнал можна придбати у церковних крамницях або ж [купити електронну версію](#)

КАТЕРИНА БАБКІНА ОТРИМАЛА ПРЕМІЮ ANGELUS

Лауреаткою премії Центральної Європи *Angelus* за твори, перекладені та видані польською мовою, стала українська письменниця родом з Івано-Франківська Катерина Бабкіна. Вона перемогла з книжкою «Мій дід танцював краще за всіх», отримала нагороду у 150 тисяч злотих. Перекладач книжки, польський письменник і літературний критик Богдан Задура отримає 40 тисяч злотих. Крім того, Катерина Бабкіна одержала Приз глядацьких симпатій імені Наталії Горбанєвської. Цією відзнакою її нагородили за підсумками читацького онлайн-опитування. Письменниця отримає тримісячну стипендію на резиденцію у Вроцлавському домі літератури. («Наше слово»)

СПАСЬКЕ КЛАДОВИЩЕ

Казахстан. Спаське меморіальне кладовище жертв сталінських репресій розташоване біля с. Спаськ Абайського району Карагандинської області, біля міжнародної траси М-36 (Єкатеринбург – Алма-Ата). Тут поховані в'язні багатьох національностей, які в різний час перебували у таборі, котрий з 1930-х до 1950-х рр. кілька разів змінював свою назву і призначення, найвідоміша назва – Карлаг (філіал ГУЛАГу) у 1930-ті рр. Тут відбували покарання й тисячі українців. Кількість похованих на цьому степовому кладовищі невідома, судячи по його розмірах, йдеться про десятки тисяч в'язнів. О. Солженіцин писав, що «кожен день 110–120 людей виходило на риття могил». Нині це величезний шмат степу, який місцями позначають символічні групи із трьох хрестів. Біля в'їзду на меморіал у декілька рядів споруджено вже 25 пам'ятників, присвячених представникам різних національностей (литовцям, японцям, німцям, українцям), які перебували в цих таборах. Радимо до перегляду документальний фільм «Три Івани. Історії українців у Казахстані» (реж. Марина Ткачук).

([Diaspora.ua](#). Допис підготовлено на основі відкритих джерел)

У БРИТАНІЇ МУЗЕЙ ПОКАЖЕ «НАЙСТАРИШУ ЗОРЯНУ КАРТУ СВІТУ»

У Британському музеї виставлять древній об'єкт, який вважається найстарішою зоряною картою в світі, що датується бронзовою добою. Небесному диску із Небри 3 600 років. Його виявили у Німеччині в 1999 році і він вважається однією з найважливіших археологічних знахідок ХХ століття. Диск має діаметр близько 30 см, важить 2 кг і покритий синьо-зеленою патиною, прикрашеною золотими символами, що представляють Сонце, Місяць, зірки, сонцестояння та інші космічні явища. За даними ЮНЕСКО, що включила артефакт до свого глобального списку важливих історичних документів, диск дає унікальну можливість зазирнути в ранні знання людства про небеса. Зараз диск належить Державному музею передісторії Німеччини в Галле, але його передали в оренду Британському музею – вперше за 15 років. Диск виставлять у рамках виставки «Світ Стоунхенджа», яка триватиме з 17 лютого по 17 липня 2022 року. Куратор виставки зазначив, що до якого б століття не належав диск, використовувався він, скоріш за все, як астрономічний інструмент для вимірювання кутів між точками сходу і заходу Сонця під час сонцестояння. Це ріднить його з такими древніми обсерваторіями, як Стоунхендж. Диск виявили недалеко від міста Небра в Німеччині разом із мечами, сокирами та іншими предметами бронзового століття. Знайшли ці предмети за допомогою металолукача два незаконні шукачі скарбів, а потім поліція забрала їх під час обшуку. (Історична правда)

ПАПА РОЗДУМУЄ, ЩО РОБИТИ З КАТОЛИЦЬКИМИ ПОЛІТИКАМИ, ЯКІ ПІДТРИМУЮТЬ АБОРТИ

Як це прийнято у Папи Франциска, зворотний рейс з його апостольської поїздки до Словаччини включав прес-конференцію з журналістами Ватикану, які представляли різні мовні групи та країни.

Англомовний контингент запитав Папу про проблему про-абортних католицьких політиків, розпитуючи навіть чи він, як священник, стикався з питанням вдіяння Євхаристії політику, який підтримує аборти.

Святіший Отець сказав, що йому ніколи не було відомо, щоб перед ним для отримання Причастя був політик, який підтримував аборти. Але він скористався нагодою, щоб повторити причини, чому Церква, як він висловився, «настільки тверда» у питанні абортів.

Папа Франциск: «Аборт – це більше, ніж проблема. Аборт – це вбивство. Аборт – тут немає прочитання між рядками: той, хто робить аборт, вбиває. Візьміть будь-яку книгу з біології для студентів медичної школи. Ще до третього тижня після зачаття, задовго до того, як мати це усвідомлює, усі органи вже є, усі вони, також і ДНК. Це не просто людина, це людське життя. Крапка.

І це людське життя треба поважати. Цей принцип настільки прозорий. Тим, хто цього не розуміє, я поставив би два запитання: "Чи правильно вбивати людське життя, щоб вирішити проблему?". З наукової точки зору це людське життя. Друге запитання: "Чи справедливо найняти вбивцю для вирішення проблеми?".

[...] Науково це людське життя. Про це говорять підручники, і я запитую, чи справедливо вбивати, щоб вирішити проблему? Ось чому Церква так твердо ставиться до цього питання. Тому що це так: якщо вона приймає це – ніби вона приймає щоденні вбивства».

ЯК БАТЬКО

Хоча запитувач конкретно згадував політичну ситуацію в США, Папа, як це прийнято, не розглядав справи окремих країн. Однак він наполягав, що це питання має вирішуватися папостально.

Причастя, сказав Папа, виходячи з самого слова, призначене для тих, хто перебуває «у спільноті» Церкви. **Папа Франциск:** «Тоді ті, кого немає у спільноті, не можуть причащатися [...]. Чому? Через те, що вони поза спільнотою – *ex communitate* – їх називають екскомунікованими. Це суворий термін, але він означає, що вони не є у спільноті, тому що вони не належать до неї, тому що вони не охрещені, або з якоїсь причини відійшли від неї».

Євхаристію не можуть прийняти ті, хто не є у сопричасті, у спільноті, «і це не покарання», – сказав він, – але просто, тому що «Причастя є єднанням себе із спільнотою». Папа Франциск: «Ця проблема

не є теологічною, вона є простою. Але це пастирська проблема: як ми, єпископи, пастирськи керуємо цим принципом».

Далі Святіший Отець навів різні історичні ситуації, де говорив, що певний принцип був політизований замість того, щоб розглядатися пастирськи. За його словами, прикладом може бути спалення святої Йоанни д'Арк. Або полювання на відьом. **Папа Франциск:** «Якщо ми подивимось на історію Церкви, то побачимо, що кожен раз, коли папости вирішували проблему, не як папости, вони займали позицію в політиці. З політичного питання. [...] Коли Церква, щоб вирішити принцип, не робить цього пастирськи, вона робить це політично. І так є завжди».

ВИКОРИСТОВУЙТЕ БОЖИЙ СТИЛЬ

Що тоді повинні робити папости, запитав він? Папа Франциск: «Будьте папостами, а не йдіть і засуджуйте, не засуджуйте: будьте папостами. Навіть папостами для тих, кого відлучили від Церкви. [...] Бути папостом у Божому стилі. А стиль Бога такий: близькість, співчуття та ніжність».

Папа Римський Франциск сказав, що він не хоче «вказувати» на Сполучені Штати, але «дає принципи». Він противився гіпотетичній відповіді: «Ви можете мені сказати: "Якщо ти близький, ніжний і співчутливий до людини, чи причастиш ти її?". Це гіпотеза. Якщо він папост, він завжди знає, що робити. Але як папост. Але якщо він виходить із пастирського виміру Церкви, він одразу стає політичним. І ви бачите це у всіх дописах і непастирських засудженнях, які зробила Церква. Із цими принципами, я вважаю, що папост може справитися. Принципи взяті з теології. Пастирське служіння – це теологія і Святіший Дух, який веде вас діяти у стилі Бога».

Автор: Kathleen N. Hattrup; джерело: Aleteia; переклад з англійської: Максим Гонтар; подано за: «ДивенСвіт»; с-на: Tiziana FABI / AFP

СПІЛЬНЕ ПОСЛАННЯ ПАПИ РИМСЬКОГО, ПАТРІАРХА КОНСТАНТИНОПОЛЬСЬКОГО І АРХИЄПІСКОПА КЕНТЕРБЕРІЙСЬКОГО НА ЗАХИСТ СТВОРІННЯ

Святіший Отець Папа Франциск, Його Святість Патріарх Константинопольський Варфоломій та Архієпископ Кентерберійський Джастін Велбі звернулися до світу зі своїм першим спільним посланням на захист створіння. У ньому християнські лідери закликають вірних зробити свій внесок у збереження планети для наступних поколінь. Публікуємо український переклад цього історичного документа.

Вже більше, ніж рік, ми досвідчили на собі руйнівні наслідки глобальної пандемії – усі ми, бідні чи багаті, сильні чи слабкі. Дехто був більш захищеним чи вразливим, ніж інші, але швидке поширення інфекції означало, що ми залежали одні від одних у наших зусиллях, щоб залишатися у безпеці. Ми усвідомили, що перед обличчям цієї всесвітньої катастрофи ніхто не є в безпеці, доки всі не перебуватимуть у безпеці, та що наші дії насправді впливають одні на одних, і те, що ми робимо сьогодні, впливає на те, що станеться завтра.

Це не є новими уроками, але нам прийшлося стикнутися із ними заново. Тож не будемо втрачати цей момент. Ми мусимо вирішити, який світ ми хочемо залишити майбутнім поколінням. **Боже доручення є:** «Вибирай життя, щоб жити на світі тобі і твоєму потомству» (Вт. 30, 19). Ми повинні вибрати життя.

Люди, на долю яких випали найбільш катастрофічні наслідки цих зловживань, є найбільш бідними на цій планеті і несуть найменшу відповідальність за їхнє спричинення.

У вересні місяці багато християн долучаються до ініціативи «Пора створіння», можливості молитись і опікуватись Божим творінням. Зараз, коли світові лідери готуються зустрітись у листопаді у Глазго, щоб обговорити майбутнє нашої планети, ми молимося за них і роздумуємо, який вибір ми повинні усі зробити. Саме тому як лідери наших Церков ми закликаємо кожного, незалежно від їх світосприйняття та віросповідання, прислухатися до голосу плачу Землі та людей, які є бідні, проаналізувати свою поведінку і зобов'язатись трудитись на благо Землі, яку Бог дав нам.

ВАЖЛИВІСТЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У нашій спільній християнській традиції Святе Писання та святі пропонують нові горизонти для розуміння як реалій теперішнього, так і перспектив чогось більшого, ніж те, що ми бачимо у даний момент. Концепція управління – індивідуальної чи колективної відповідальності за наш Божий дар, представляє життєвоважливу відправну точку для соціальної, економічної та екологічної сталості. У Новому Завіті ми читаємо про багатого і нерозумного чоловіка, що тримає великі запаси зерна, забуваючи про кінець свого життя (Лк. 12, 13–21). Ми також знаємо про блудного сина, котрий бере свою спадщину у батька і розтрачає її та зрештою голодує (Лк. 15, 11–32). Нас попереджають про прийняття короткотермінових рішень і, здавалось би, недорогих варіантів будівництва на піску, замість того, щоб будувати на скелі задля нашого спільного дому, який витримає шторми (Мт. 7, 24–27). Ці історії запрошують нас прийняти ширший світогляд і розпізнати наше місце у більш широкій історії людства.

Але ми вибрали протилежний напрямок. Ми максимізували наш власний інтерес за рахунок майбутніх поколінь. Концентруючись на нашому багатстві, ми виявляємо, що довгострокові активи, включаючи щедрість природи, є виснаженими задля короткотермінових переваг. Технології розкрили нові можливості для прогресу, але також і для накопичення необмеженого багатства,

і багато з нас поводяться у той спосіб, який демонструє дуже мало турботи про інших людей чи обмеження планети. Природа є витривалою, але дуже делікатною. Ми вже є свідками наслідків нашої відмови від її захисту та збереження (Бт. 2, 15). Саме зараз, у цей момент, ми маємо унікальну можливість покаятися, рішуче повернутися, прямувати у протилежному напрямку. Ми повинні прагнути до щедрості та чесності у способі життя, праці та використанні грошей замість егоїстичної користі.

ВПЛИВ НА ЛЮДЕЙ, ЩО ЖИВУТЬ У БІДНОСТІ

Поточна кліматична криза говорить багато нам про те, хто ми є, як ми дивимось і ставимось до Божого творіння. Ми стоїмо перед обличчям суворого правосуддя: втрата біологічної різноманітності, деградація навколишнього середовища і кліматичні зміни є невід'ємними наслідками наших дій, відколи ми жадібно спожили більше ресурсів землі, аніж планета може виробити. Але ми також зустрічаємось перед глибокою несправедливістю: люди, на долю яких випали найбільш катастрофічні наслідки цих зловживань, є найбільш бідними на цій планеті і несуть найменшу відповідальність за їхнє спричинення. Ми служимо Богові справедливості, який радіє у творінні і творить кожну людину на Божу подобу, але також Він чує плач бідних людей. Відповідно, у нас всередині є вроджений заклик відповідати з тугою, коли ми бачимо таку нищівну несправедливість.

Сьогодні ми розплачуємося високою ціною. Екстремальні погодні умови і природні катаклізми останніх місяців з великою силою і великою ціною людських жертв, заново показують нам, що кліматичні зміни є не тільки майбутнім викликом, але є нагальною і невідкладною справою виживання. Екстремальні погодні умови, стихійні лиха, такі як повені, пожежі та посухи загрожують цілим континентам. Підвищення рівня морів, що змушує цілі спільноти до переселення; циклони спустошують цілі регіони, забираючи життя та засоби для існування. Вода стала у дефіциті, а продовольчі запаси небезпечними, що призвело до конфліктів і міграції мільйонів людей. Ми вже це бачили у тих місцях, де люди покладаються на невеликі сільськогосподарські володіння. Сьогодні ми це спостерігаємо у більш індустріалізованих країнах, де навіть складна інфраструктура не може повністю запобігти надзвичайним руйнаціям.

Завтра може бути гірше. Сучасні діти та підлітки можуть зустрітись із катастрофічними наслідками, якщо ми зараз не візьмемо відповідальності як «співробітники Божі» (Бт. 2, 4–7), щоб підтримати наш світ. Ми чуємо від молодих людей, котрі розуміють, що їхнє майбутнє знаходиться під загрозою. Заради них ми повинні зробити вибір, ми повинні вибрати що їсти, подорожувати, витрачати, інвестувати і жити по-іншому, думаючи не лише про негайний інтерес і вигоди, але також і про майбутню користь. Ми розкаюємось у гріхах нашого покоління. Ми стоїмо поруч наших молодших сестер і братів по всьому світу у відданій молитві та самовіддано трудимось для майбутнього, яке ще більше відповідає обіцянкам Бога.

ЗАКЛИК ДО СПІВПРАЦІ

За час пандемії ми дізналися, наскільки ми є вразливими. Наші соціальні системи були зруйновані

і ми виявили, що ми не спроможні все контролювати. Ми повинні признати, що спосіб, у який ми використовуємо гроші та організуємо наші спільноти, не приносить користі кожному. Ми відчуваємо себе слабкими і тривожними, зануреними у серію криз: охорони здоров'я, навколишнього середовища, продовольчу, економічну і соціальну, які є всі тісно взаємопов'язаними.

Ці кризи ставлять перед нами вибір. Ми знаходимося в унікальній позиції: або займатися ними із короткозорістю та вигодою для себе або ж для того, щоб використати це як можливість для конверсії та перетворення. Якщо ми будемо думати про людство як про сім'ю і працюватимемо разом у напрямку майбутнього, базуючись на спільному добрі, ми можемо опинитися у зовсім іншому світі. Разом ми можемо поділитися баченням життя, де все процвітає. Разом ми можемо вибрати діяти в любові, справедливості та милосерді. Разом ми можемо рухатися до більш справедливого та повноцінного суспільства з тими, хто є найбільш вразливим у центрі.

Але це потребує змін. Кожен із нас окремо повинен взяти відповідальність за те, як ми використовуємо наші ресурси. Цей шлях потребує ще більш тісного співробітництва між всіма Церквами у їх відданості турботі про творіння. Разом як спільноти, Церкви, міста і нації, ми мусимо змінити маршрут і відкрити нові шляхи для спільної праці, щоби зруйнувати традиційні бар'єри між народами, щоб зупинити конкуренцію за ресурси та розпочати співробітництво.

Тим, хто має більш далекосяжні обов'язки – очолити адміністрації, керувати компаніями, наймати людей чи інвестиційні фонди – ми кажемо: обирайте прибутки орієнтовані на людей, йдіть на короткотермінові жертви заради захисту всього нашого майбутнього, ставайте лідерами переходу до справедливих і сталих економік. *«Кому багато дається, з того і багато спитають»* (Лк. 12, 48).

Це є вперше, коли ми втрюх відчуваємо себе змушеними разом вирішувати нагальну проблему екологічної сталості, її впливу на хронічну бідність і важливість глобального співробітництва. Разом, від імені наших спільнот, ми звертаємось до серця і розуму кожного християнина, кожного віруючого і кожної людини доброї волі. Ми молимося за наших лідерів, котрі зберуться разом у Глазго, щоб вирішити майбутнє нашої планети і її людей. **І знову, звертаючись до Святого Писання:** *«Вибери життя, щоб і ваші діти змогли жити»* (Вт. 30, 19). Вибирати життя – означає йти на жертви і проявляти стриманість.

Всі ми – хто і де б із нас не був – можемо відіграти свою роль у зміні нашої колективної реакції на безпрецедентну загрозу зміни клімату та погіршення стану довкілля.

Опіка над Божим творінням є духовним дорученням, яке вимагає відповіді із зобов'язанням. Це є критичний момент. Майбутнє наших дітей і майбутнє нашого спільного дому залежить від цього.

**1 вересня 2021 року,
Папа Римський Франциск;
Патріарх Константинопольський Варфоломій;
Ариєпископ Кентерберійський Джастін Велбі.
Переклад Департаменту зовнішніх зв'язків УГКЦ в Україні**

ЧОГО КАТОВАНИЙ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИЙ НАВЧИВ МЕНЕ ПРО ВЕРВИЦЮ

Я чув цю історію ще в підлітковому віці (задовго до того, як став католиком) і зараз не можу згадати, чи прийшла вона до мене через газету, чи розповідь на телебаченні, але вона захопила мене, і ці образи залишились у пам'яті.

Вони такі вражаючі.

Молодий американський солдат був недбало кинутий до спекотної тюрми в джунглях. Хворий, спітнілий та недоідаючий, він лежав напівсвідомий на брудній підлозі. Побої, які він зносив, відбувалися щодня, а іноді – щогодини. Ніч зливалася з днем, і за тижнем йшов тиждень, а невпинна жорстокість продовжувалася без сенсу, без милосердя і без кінця.

І все ж, незважаючи на те, що він лежав під вагою нестерпного болю та гарячкового марення, моменти ясності виявили, що тремтячий палець солдата малює (креслить) щось на земляній підлозі. Десять крапок були приблизно з'єднані по колу, а в центрі – хрест. І ось, майже непомітно, його опухлі, закривавлені губи почали бурмотіти: *Радуйся, Маріє, благодаті повна, Господь з тобою...*

Після цього цей солдат згадував вервицю, і саме вона утримувала його при розумі в часи незрозумілої безжалісності. Вимовляння слів ангела Гавриїла та святої Єлизавети до Марії, *«Радуйся, Маріє, благодаті повна, Господь з тобою. Благословенна ти між жінками»*, моління Отче наш і Славослов'я, і споглядання радісних, скорботних або славних таємниць – це ввело Живого Бога в цю відчайдушно чорну тюремну камеру. Просувати зламані пальці вздовж крапок, викарбуваних у бруді, означало відчуття порядку, який на мить розвіював безлад, і благодать затьмарювала безглузді страждання.

Воістину, Бог був присутній.

Бо вервиця, як цей воїн так чітко зрозумів, не є безглуздим декламуванням фрази за фразою або бездуховною каталогізацією подій із життя Христа. Скоріше, вона – не що інше, як глибоко містичне занурення у Бога. Це втеча від жорстокого «зараз» у люблячу Вічність. Це можливість зосередитися на теплих обіймах Христа, використовуючи молитви, фрази та образи, взяті з тисячоліть благочестивого поклоніння. Або, як гаряче висловив один віруючий письменник: *Слова [вервиці] подібні до берегів річки, а молитва – як сама річка. Береги необхідні для того, щоб визначити напрямок та допомогти річці плисти. Але нам йдеться саме про річку. Тож у молитві має значення лише схильність серця до Бога... Коли річка впадає у море, береги зникають. Так само, коли ми переходимо до глибшого відчуття Божої присутності, слова зникають і... ми залишаємось у тиші в океані Божої любові.* (Robert Llewelyn, «Doorway to Silence»)

Це дійсно так.

Спершу, коли я став католиком, я вважав, що вервиця – це продумана, захоплююча молитва відданості. Можливо, – міркував я, – це молитва, яку я повинен час від часу молитися. Але саме зворушливе свідчення цього солдата явно довело мені, що вервиця – це щось набагато більше. Це незрівнянна зустріч з Христом, яка здатна вийти за межі найсуворіших реалій. Це молитовне місце, де слова незабаром відпадають і «ми залишаємось у тиші в океані Божої любові».

Солдат, який пережив пекельні тортури, зрозумів і прийняв вервицю як глибоку, життєво необхідну зустріч з Богом.

Чи не повинні і ми зробити так само?

Автор: Tod Worner; джерело: Aleteia, ДивенСвіт; переклад з англійської: Максим Гонтар; світлина: LIU JIN / AFP.

Дивіться також:

[Посібник для початківців з молитви на вервиці](#)

XI

У СОФІЇ КИЇВСЬКІЙ ЗНАЙШЛИ ЄПІСКОПСЬКУ ПЕЧАТКУ XI-XII СТОЛІТТЯ

Під час археологічних розкопок у Національному заповіднику «Софія Київська» дослідники виявили свинцеву підвісну печатку XI-XII століття

з унікальним зображенням святого Даниїла Стопника. Про це на своїй сторінці у Facebook повідомив археолог Тимур Бобровський.

«Печатка досить велика, з добре збереженими зображеннями на обох сторонах. За стилістикою зображень та палеографією супровідних написів, її можна датувати у межах другої половини XI – першої половини XII століть», – розповів археолог.

На одному боці печатки – зображення Божої Матері Єпискепис [Знамення] з відповідними грецькими ініціалами, на іншому – святого преподобного Даниїла Стилита [Стопника], також підписане грецькою мовою. Бобровський підкреслює,

що саме це зображення є унікальним, оскільки досі не траплялось ані в давньоруській, ані у візантійській сфрагистиці. Однак, історик додає, що такий тип печаток вважають єпископським.

«Тож перед вами вперше знайдена і досі єдина з відомих печатка, що, найімовірніше за все, належала Юр'ївському єпископу Даниїлу», – заявив дослідник.

Довідка. Даниїл Паломник – східнослов'янський православний монах-мандрівник. Відвідував місця, пов'язані із земним життям Ісуса Христа і біблійними подіями. Саме ці пам'ятки описав особливо докладно, не пропускаючи можливості нагадати зв'язані з ними перекази або апокрифічні легенди.

За словами Тимура Бобровського, єпископ Даниїл народився, ймовірно, у другій половині XI століття на теренах сучасної Чернігівщини. Там прийняв чернецький постриг і вже на початку XII століття у сані ігумена здійснив кількарічну подорож до Константинополя та Єрусалиму.

Після повернення на батьківщину створив опис своєї мандрівки, який знають за назвою *«Життя*

і ходіння Даниїла, Руської землі ігумена». Цей твір дотепер в усьому світі вважають одним з ключових джерел з середньовічної топографії святинь християнського Сходу.

Близько 1113–1114 року ігумен Даниїл висвятився на єпископа міста Юр'єва [сучасна Біла Церква].

У 1115 році про нього згадують у літописі як про одного із присутніх на урочистому перенесенні мощів святих Бориса та Гліба до нової усипальні у Вишгородському храмі. Приблизно у той же час він написав Послання до Володимира Мономаха стосовно «винних у гріхах». Йому приписують також низку інших творів давньої літератури.

Помер ігумен-єпископ Даниїл у 1121–1122 році, ймовірно, у своїй єпархії, де і був похований.

«Життя і ходіння Даниїла, Руської землі ігумена» вплинуло на розвиток цілого нового жанру в літературах східних слов'ян – у наш час твір ігумена Даниїла, як і твори його послідовників, відносять до чітко визначеного окремого жанру «ходінь».

Джерело: Локальна історія

НОВИНИ Апостольського екзархату у Німеччині та країнах Скандинавії

КАТЕДРА АПОСТОЛЬСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ В НІМЕЧЧИНІ ТА КРАЇНАХ СКАНДИНАВІЇ ВІДЗНАЧИЛА ХРАМОВИЙ ПРАЗНИК

Парафіяльна спільнота катедрального храму Покрову Пресвятої Богородиці Апостольського екзархату для українців візантійського обряду в Німеччині та країнах Скандинавії 17 жовтня 2021 року молитовно відзначила свій храмовий празник.

Архиерейську Божественну Літургію з нагоди храмового празника очолив преосвященний владика Богдан Дзюрах, Апостольський екзарх у Німеччині та країнах Скандинавії. На святі також були присутні і співслужили владика Петро Крик, вислужений екзарх-емерит, о. прелат Лотар Вальдмюллер – представник Римо-Католицької Церкви в Німеччині, о. Володимир Війтович – адміністратор катедрального собору. Окрім цього, до спільнотної молитви долучилися сестри служебниці на чолі з с. Мартиною – Провінційною настоятелькою Провінції Святого Йосифа, що в Сербії. Був також при-

сутній Генеральний консул України в Мюнхені п. Юрій Анатолійович Ярмілко з дружиною.

ПОКРОВ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ ТА ЇЇ ОПІКА НАД НАМИ СЬОГОДНІ

У своїй літургійній гомілії преосвященний владика Богдан насамперед пригадав усім присутнім історію

”

Церква – це не «бюро духовних послуг», а жива спільнота Христових учнів, живе Христове Тіло, в якому усі члени однаково важливі і взаємно потрібні одне одному.

започаткування свята Покрову Пресвятої Богородиці, що сягає своїм корінням X століття. Відтак проповідник підкреслив, що цей празник не є лише спогадом про певну чудесну подію з минулого, а відзначенням опіки Матері Божої, яку вона здійснює сьогодні, у теперішніх обставинах нашого життя.

«Як добре у таких обставинах знати і відчувати, що є Хтось, до Кого можемо прийти із нашими ранами, з нашими страхами, проблемами і кризами, є Хтось, Хто нас прийме, підтримає і огорне своєю опікою і любов'ю. І Тим Кимось – могутнім, люблячим і ніжним водночас є Вона – наша Небесна Ненька, Яка за нас сьогодні і завжди заносить молитви перед престіл Всевишнього і покриває нас Своїм покровом. Справді, для дитини немає нічого кращого і ціннішого, ніж притулитися до грудей матері і відчутти на собі її ласкавий погляд і ніжні обійми. Навіть якщо дитина має свої тривоги і страхи, в обіймах мами відчувається безпечною і захищеною. Так само і ми під покровом Богородиці відчуваємося захищеними, безпечними, огорненими Божою любов'ю і благодаттю», – мовив архиерей.

УРОК СПІВПРАЦІ ІЗ БОГОМ ВІД ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

За словами владика Богдана, Пресвята Богородиця словами і своїм власним прикладом вчить нас співпрацювати з Богом у ділі нашого спасіння.

«Вона молиться за нас, але не замість нас. Вона молиться з нами, але ми мусимо прийти до храму і також молитися, щоб могли отримати Божу поміч і заступництво. Ми мусимо від себе дати щось, співпрацювати з Богом і з Богородицею, бо ми – живі і здатні щось зі себе дати і щось зробити», – наголосив єпископ.

ПОДІЛИТИСЯ НАШИМ ВЛАСНИМ «ОМОФОРМ», СВОЇМИ ДАРАМИ

Продовжуючи свою проповідь, владика Богдан ствердив, що Богородиця навчає нас, що найпершим нашим обов'язком є молитва. Проте, цей обов'язок не є єдиним.

«Ми маємо взяти наш власний "омофор", взяти щось від себе, оті дари, якими нас Господь обдарував, оте "покривало", яке Господь дав в наші руки не для

того, щоб ми себе ним окутали, щоб нам було вигідно, комфортно, тепло, а потім щоб задрімали тихим і байдужим сном; ми маємо тим нашим омофором-покривалом огорнути наших ближніх, огорнути їх нашою любов'ю, послужити їм нашими дарами, а не ранили їх нашими гріхами, послужити їм нашими талантами і вміннями, вділити їм частку нашого серця, частку нашого часу, а може часом і частку наших фінансових ресурсів, бо в цьому також виражається любов і поміч, і підтримка... Кожен із нас має багато чого, чим може послужити і це служіння стане виявом нашої живої віри і щирої нелицемірної любові», – відзначив архиерей значення сьогоднішнього празника та його глибинний сенс.

БУТИ ЖИВИМИ ЧЛЕНАМИ ПАРАФІАЛЬНОЇ СПІЛЬНОТИ

«Ми ж покликані і бажаємо стати живими членами парафіальної спільноти, а це означає людьми молитви і жертвовного служіння», – підсумував своє повчання владика Богдан Дзюрах і додав:

«Ми маємо бути люблячими дітьми цієї Церкви, а не просто номінальними парафіянами, прихожанами, чи навіть, як дехто каже – "захожанами", які принагідно заходять до церкви, щоб подивитися, як вона зі середини виглядає... Ні! Ми є і хочемо бути живими членами церковної спільноти. Бо Церква – це не "бюро духовних послуг", а жива спільнота Христових учнів, живе Христове Тіло, в якому усі члени однаково важливі і взаємно потрібні одне одному. Як знаємо, у тілі кожен член виконує притаманну собі функцію для добра усього організму, і якщо якийсь член не вносить своєї частки до життя усього тіла, то це тривожний сигнал того, що він – атрофований, мертвий».

Наприкінці проповідник віддав себе самого і увесь Апостольський екзархат, усіх вірних, богопосвячених осіб і духовенство під Покров Небесної Матері.

ПОДЯКА ГОСТЯМ ТА ЗАХИСНИКАМ І ЗАХИСНИЦЯМ ДЕРЖАВИ

На завершення Літургії владика Богдан окремо подякував за багатолітню підтримку та сьогоднішню присутність о. прелатові Вальдмюллерові і в його особі – усій Католицькій Церкві в Німеччині. Також звернувся зі словами щирої подяки до Генерального Консула, зауваживши, що він як представник

Української Держави, на своєму рівні здійснює «богородичне служіння», адже завданням Української Держави є опікуватися своїми громадянами всюди там, де вони перебувають. Оскільки відповідальність такого служіння є дуже великою, екзарх побажав Генеральному Консулові та його співпрацівникам опіки і заступництва Пресвятої Богородиці.

У зв'язку із тим, що свято Покрова – це також День захисника і захисниць України владика Бог-

дан Дзюрах закликав молитвою і щирою вдячністю підтримувати наших захисників та побажав їм сили, опіки Пресвятої Богородиці та повсякчасного заступництва із неба.

Після Літургії надворі відбулося водосвяття та окроплення присутніх свяченою водою. Наприкінці, до неба злинула благальна пісня: «*Боже, великий єдиний, нам Україну храни!*».

Преслужба Апостольського екзархату в Німеччині та країнах Скандинавії

XI

НА ВІННИЧИНІ ФЕРМЕР ВІДНОВИВ 240-РІЧНИЙ ХРАМ

У селі Мала Ростівка Вінницької області керівник фермерського господарства Микола Мотузюк відновлює храм. Спільно з родиною пан Микола відновлює храм уже понад п'ять років. Щоб повністю завершити реконструкцію храму, ще треба виконати частину робіт всередині та облаштувати навколишню територію.

Прикметно, що церкву відновили такою, якою вона була після спорудження у 1776 році. Для цього використали матеріал дуба. Зберегли всі елементи, що залишилися у храмі зі старих часів на стінах, як всередині, так і зовні.

За словами співрозмовника, у залишках будівлі не вдалося знайти цифри, які б свідчили про час спорудження сільської святині. Всіх цікавив цей факт. Треба було знати, наскільки надійними є старі балки. Допомогла експертиза. Її проводили в Києві в одній з експертних установ. Експерти дослідили частину деревини із зрубу. За їхніми висновками, деревині, з якої зроблені стіни церкви, приблизно триста років.

У церкві особлива акустика. Як пояснили фермеру фахівці, такої акустики навряд чи вдалося

б добитися у ново-збудованій споруді. «Акустичні особливості дерев'яних церков – це секрет давніх майстрів не вивчений дотепер. Звук у них не відлунує і водночас не згасає. Незалежно від того, якого розміру споруда – велика чи мала», – розповідає Микола Мотузюк.

Стіни зроблені з дуба, а ось дах – із сосни. Соснові дошки не встояли, дубові зруби збереглися.

— Минулого року на пасху на службу прийшло приблизно п'ятсот людей, – розповідає пан Микола. — Хоча в селі проживає тільки двісті осіб. Люди звідусіль тягнуться до нашої церкви. Родичі приїждять в гості, діти до батьків. Тут особлива аура. Майже два з половиною століття у ній молилися наші предки!

Цікаво, що запис про спорудження церкви у Малій Ростівці є у книзі «Сказаніє о насельонних местностях Киевской губернии» (1864). Саме там є запис про спорудження козацької Покровської церкви у Малій Ростівці у 1776 році.

Як пояснюють фахівці, за архітектурою храм являє собою дерев'яний тетраконх із прибудованою в епархіальному стилі дзвіницею. Такі храми часто зводилися козаками, тому й називають церкву козацькою.

Джерело: «20 хвилин»; «Amazing Ukraine»

СТУПИТИ НА ДОРОГУ БРАТЕРСТВА (25)

Знайомимо вас з новою енциклікою Папи Франциска на тему братерства та соціальної дружби. Сьомий розділ енцикліки «Fratelli tutti» має назву «Шляхи нової зустрічі» та присвячений темі миру. В ньому Папа підкреслює, що мир пов'язаний з істиною, справедливістю та милосердям, присвятивши чималу частину цих роздумів аспектові прощення.

За словами Святішого Отця, дехто воліє не говорити про примирення, бо вважає, що конфлікти, насильство і розколи є «нормальним життям суспільства». Ще хтось твердить, що «пробачити – це відступити назад і дати іншому контроль над ситуацією», а тому вважає, що «краще мати важелі, які підтримують рівновагу сил між різними групами». Ще хтось вважає, що примирення – доля невдах, які не здатні до справжнього діалогу, і тому «втікають від проблем, приховуючи несправедливість» (236).

«Прощення і примирення – це ключові теми християнства, в інших релігіях на них наголошують у різний спосіб. Небезпека полягає в недостатньому розумінні переконань віруючих людей і у представленні їх так, що остаточно все зводиться до фаталізму, пасивності чи несправедливості, а з іншого боку – до нетерпимості й насильства», – пише Папа, нагадуючи про те, що Ісус ніколи не підтримував насильство та нетерпимість. Він відкрито осуджував застосування сили для панування над іншими, та вимагає пробачити «до сімдесяти раз по сім», наводячи приклад немилосердного слуги, якому пробачили, але він сам не зміг пробачити іншим. Читаючи інші тексти Нового Завіту, можемо помітити, що «перші спільноти, занурені в язичницький світ, підданій зіпсуттю й збоченням, жили з почуттям спокою, терпимості та зрозуміння» (237–239).

”

«Ми покликані любити всіх без винятку, але любити гнобителя не означає дозволяти йому гнобити. Навпаки, любити його – це змусити перестати гнобити, це позбавити його сили, якою він не вміє користуватися і яка принижує його як особу.

Водночас, коли роздумуємо про прощення, мир і соціальне порозуміння, то натрапляємо на слова Ісуса Христа, які нас дивують: «Не думайте, що я прийшов принести мир на землю. Не мир прийшов я принести на землю, а меч. Я прийшов порізати чоловіка з його батьком, дочку з її матір'ю і невістку з її свекрухою. І ворогами чоловіка будуть його домашні» (Мт. 10, 34–36). Святіший Отець підкреслює, що ці слова важливо розглядати в контексті даного розділу. Бо тоді стає зро-

Вселенський патріарх Варфоломій цілує голову Папи Франциска під час екуменічної молитви в Патріаршій церкві св. Георгія в Стамбулі, субота, 29.XI.2014 р.

зуміло, що «йдеться про вірність своєму рішення йти за Ісусом, не соромлячись, навіть якщо це поєднується з перешкодами, навіть якщо такому виборові противляться найближчі». Тож ці слова «не заохочують шукати конфлікти, але не уникали неминучих конфліктів, щоби пошана до людини не ослаблювала вірність зробленому виборові заради ймовірного миру в родині чи суспільстві». В енцикліці *Centesimus annus* святий Іван Павло II писав, що Церква «добре знає, що в історії неодмінно виникають конфлікти інтересів між різними соціальними групами, і щодо них християнин часто мусить займати рішучу і послідовну позицію» (240).

Папа Франциск підкреслює, що прощення йдеться не як про відмову від своїх прав перед обличчям корумпованої влади, злочинця чи когось іншого, хто принижує нашу гідність. «Ми покликані любити всіх без винятку, але любити гнобителя не означає дозволяти йому гнобити чи вважати те, що він робить, прийнятним. Навпаки, любити його – це змусити перестати гнобити, це позбавити його сили, якою він не вміє користуватися і яка принижує його як особу. Прощення не означає дозволяти принижувати свою гідність та гідність інших людей чи дозволяти злочинцеві далі чинити злочини. Скривджений повинен рішуче захищати свої права й права своєї родини саме тому, щоб захистити гідність, яка їм дана і яку любить Бог. Якщо злочинець скривдив мене чи близьку мені особу, то ніхто не забороняє мені домагатися справедливості й турбуватися, щоб цей злочинець – або будь-хто інший – знову не скривдив мене чи іншу людину. Саме так потрібно поводитися, і прощення цього

не заперечує, а вимагає», – пояснює він (241).

Важливо, як уточнює Наступник святого Петра, «не збуджувати гнів, який калічить душу», гнів, який «походить із хворобливої потреби нищити іншого і випускає лавину помсти», бо це не сприятиме досягненню внутрішнього миру. **Помста та ненависть не може бути підставою для згуртування.** Подолати гіркий спадок «несправедливості, ворожості й недовіри, які породжені конфліктами», не є легко. Цього можна добитися, «перемагаючи зло добром», плекаючи чесноти, що «сприяють примиренню, солідарності й миру». Потрібно зрозуміти, що «цей суворий осуд щодо брата чи сестри, який глибоко засів у моєму серці, ця невилікувана рана, це не прощене зло, ця злість, яка мене болить, – це фрагменти внутрішньої боротьби, це вогонь у серці, який слід загасити, щоб він не переріс у пожежу» (242–243).

Новини Ватикану на основі перекладу українською мовою, поширеного єзуїтською спільнотою в Україні

XI

АПОСТОЛ СИБІРУ

Блаженного Олексія Зарицького часто називають «мандрівником» або «скитальцем ради Христа». Цей священник за час своєї невпинної праці не надбав собі нічого з матеріальних благ, проте, будучи на межі вбогості, не шкодував і того останнього, що мав, щоби розділити з іншими. Унікальність долі цього українського душпастиря ще й у тому, що він протягом тривалого часу (спершу примусово, а відтак з доброї волі) провадив своє служіння у степах Караганди, Самари, Оренбургу. За це блаженного Олексія Зарицького охрестили «апостолом Сибіру».

Промовляючи в Астані у вересні 2001 року, папа Іван Павло II сказав: «Прагну згадати тут, серед інших, благословенного Олексія Зарицького, капелана і мученика, який помер у ГУЛАГу Долінка...».

Нині прах блаженного спочиває в Україні, але смерть застала його далеко від рідної землі. Він став першим блаженным Католицької Церкви в Казахстані.

Олексій Зарицький походив із села Більче (тепер Миколаївський район на Львівщині), з багатодітної сім'ї місцевого дяка Василя Зарицького та Марії Ісих. Навчався у Стрийській гімназії, виховувався в Пласті.

Змалку плекаючи побожність, вступив до Львівської богословської академії, ректором якої був Йосиф Сліпий. Священіччя отримав з рук ще одного світоча греко-католицької віри – митрополита Андрея Шептицького. Це сталося 7 червня 1936 року в церкві святого Юра у Львові.

Зі слів ректора Йосифа Сліпого, отець Зарицький міг стати духівником семінарії. Але першими парафіями, де Олексій Зарицький служив сотрудником, були два села на Стрийщині: Стинава Нижня і Стинава Вижня. Парафії вважалися «неблагополучними» та «духовно занедбаними». Молодий отець робив усе можливе, аби селяни знову почали ходити до церкви. «Він питався у старенького отця: "Чому так мало людей в церкві?" – "Бо є дуже багато баптистів"», – відповів парох.

Тоді той молоденький священник почав ходити там, де збиралися люди: в «Просвіту», читальню. Парох йому казав: «Шкода твоєї праці. Та ти їх не навернеш!».

Жив отець Олексій дуже бідно, бо парафії не мали доходу. Як приїжджав на село, батько встидався ним: «"Та ти вже два роки на парафії, і собі ні чобіт, ні плаща не справив!". І більчицький дяк, тато Олексія Зарицького, наказав йому хутро, чоботи, щоби якийсь вид мав. Тим часом отець Зарицький село на ноги поставив: люди стали до церкви ходити, діти – до школи, де він вчив їх релігії. З тих сіл вишло ще кілька священників», – згадує колишня парафіянка о. Олексія Марія Іващишин [1].

У 1937 році отця Олексія Зарицького переводять у теперішній Золочівський район – у село Струтин, де з його появою також починається духовне відродження. Вже за рік після приходу нового пароха в селі почали будувати Народний дім. У Струтині діяла бібліотека для дорослих, а отець Олексій організував ще й дитячу – просто у захристії.

Часто вів бесіди з молоддю на теми прочитаних книг. Двері його незаможного обійстя ніколи не закривалися перед бідними. Одна родина з важкохворою дитиною знайшли в домі священника постійний притулок. Під час Йорданських відвідин, якщо заходив до хати вдови, міг непомітно залишити десь на покуті весь свій заробіток.

▲
Отець Зарицький з дітьми, що стали до першого Святого Причастя у церкві Петра та Павла, Рясне-1, 1945-1946 рр.

Мученицький шлях блаженного Олексія Зарицького почався зі села Рясна-Руська Яворівського району, де він був парохом у 1946–1947 роках. Набула сили радянська заборона вести релігійне навчання дітей, а відтак прийшла заборона УГКЦ. Будучи одним із тих священників, які не підписали перехід на православ'я, Олексій Зарицький потрапив до «чорного списку» МГБ, проте ще продовжував потайки вести катехизацію школярів.

На сам Свят-Вечір із села вивезли на Сибір кілька родин. Отець знав, що його арешт не за горами. Прибічники вмовляли пароха формально «підписати православ'я» задля самозбереження, але він лише картав їх за малодушність. Якось його покликали посповідати хворого, а в хаті були «люди

з органів». Зарицький не зупинився перед явною небезпекою. Невдовзі його заарештували.

Якийсь час він перебував у Золочівській тюрмі, відтак – у тюрмі «на Лонцького», де довелося пережити допити та знущання. У травні 1948 року був засуджений за політичною статтею (як колишній голова «Просвіти») до 8 років заслання.

Наступний період свого життя отець Олексій Зарицький провів у Іркутській області, Мордовській АРСР та в Казахстані.

Йдучи на смертельний ризик, він на нових місцях таємно служив Літургії в неділі та свята. Згадує Семен Височан, в'язень таборів у Караганді: «Ми вже всі знали, коли приходить, кому на стійці стояти, а кому співати. Він накидав епітрахиль, мав маленький молитвенник. Хлопці на нари сіли і нібито говорили. Наглядач прийшов і пішов, а ми дали правила» [2].

Колишні парафіяни зі села Струтин надсилали отцю виноград, який він у підпіллі використовував для Святого Причастя. «Починаючи з 1955 року, Караганда стає сильним католицьким центром в цьому регіоні. Тут проживали численні німецька та українська спільноти, після звільнення з ув'язнення перебували священники – як римо-католики, так і греко-католики. Тут вирувало релігійне підпільне життя», – розповідає Апостольський адміністратор для греко-католиків у Казахстані о. Василь Говера.

31 грудня 1954 року термін ув'язнення отця Зарицького закінчився. Була субота. Зарицький не поспішає покинути камеру, де тиснулося 25 в'язнів, щоби в неділю вкотре ризикнути і відправити для них Службу Божу.

Ще рік йому заборонено повертатися додому, але отець залишається в Караганді значно довше. Працює сторожем. Невдовзі тут зароджується його перша парафія, а кімнатка шахтарського бараку перетворюється на капличку. Український священник став душпастирем для поляків, німців, естон-

”

Те, що наша Церква існує на теренах Казахстану, я думаю, що значною мірою ми завдячуємо невтомній праці о. Зарицького, а тепер і його небесній опіці. Наші люди, подібно як і римо-католики, моляться до нього, в кожного є іконка блаженного.

ців, його донині в Казахстані шанують римо-католики. «Як розповідають парафіяни, отець Олексій був дуже ревним священником. Служив до упадку людських сил, бувало, що міг добу сповідати, хрестити та вінчати людей – без відпочинку та їжі. Був дуже сміливим і відважним проповідником. Досі про нього пам'ятають католики як латинського, так і візантійського обрядів. Ще живуть люди, яких він хрестив, вінчав чи сповідав. Все своє життя після звільнення з тюрми отець Зарицький присвятив місіонерській праці. Священників було мало, тому він постійно перебував у дорозі: від міста до міста, від республіки до республіки отець переїжджав, щоб відвідати підпільні громади та послужити їм», – розповів о. Василь Говера.

Навесні 1957 року о. Олексій Зарицький вперше після 9 років розлуки повернувся в Україну. Парафіям, для яких він колись трудився, як і більшості греко-католицьких громад, накинута примусове православ'я. Спільноти, які хотіли зберегти свій обряд, збиралися потайки. Поява в підпільній УГКЦ отця Зарицького стала святом для багатьох вірних. «То була Квітна неділя. Ми дали людям знати. Майже зразу хата наповнилася сусідами. Дуже довго отець сповідав,

аж десь опівночі чи й над ранком правилася Служба Божа. Розходилися всі такі щасливі!», – згадує сестра-монахиня [3].

Отець Олексій тричі відвідав батька, який жив у селі Заплатин Стрийського району. Односельці з Більча згадують, що Василь Зарицький продовжував дбати про сина, наполягав, щоб той знайшов собі гідну роботу та забезпечив себе необхідним. Проте Олексій не вмів жити інакше, як задля інших, завжди ділився своїми вельми скромними пожитками з тими, хто був в потребі. Останній раз отець навідав батька, коли той був уже важко хворий. Василь Зарицький помер два місяці після того, як поховали на чужині його сина, так і не дізнавшись про другий арешт і швидку кончину Олексія.

Після добровільного вже повернення до Сибіру отець Олексій Зарицький зустрівся з митрополитом **Йосифом Сліпим**. Владика призначив його адміністратором українських греко-католиків в Казахстані з осідком у Караганді. Відтоді він стає справжнім мандрівником задля Христа, долає тисячі кілометрів, аби задовольнити духовні потреби ув'язнених чи депортованих.

У 1960 році отця Олексія позбавляють прописки, наближаючи таким чином час його другого арешту. Не маючи місця постійного працевлаштування, Зарицький уже попадав під статтю за «дармоїдство». Він не погоджувався навіть на фіктивну

посаду, прагнув найбільше часу мати для священничого служіння.

Розповідає Петро Дідула, автор документального фільму про Олексія Зарицького: «Гостра реакція на будь-яку форму колабораціонізму – це те,

*Щодень. 1957 год. з Бугурусламан.
о. Александр в гостях
у сестри Мері.*

▲
1957 р.

що вирізняло блаженного Олексія, і те, що завжди буде викликом для кожного, хто торкнеться його життя. У Казахстані він міг би уникнути другого ув'язнення, якби погодився на те, щоби його формально влаштували на працю, на яку йому не потрібно було з'являтися. Люди робили би рутинну роботу за нього і відзначали би це у журналі. Завдяки тому він би міг мати офіційне місце приписки (це була нормальна практика для багатьох греко-католицьких священників). Але блаженний Зарицький не пішов навіть на це, в результаті чого отримав другий термін. Оце відчуття абсолютно вільної особи в абсолютно негідних щодо цієї особи обставинах – ось, що залишив мені блаженний Олексій Зарицький».

Ще рік отцю вдавалося мандрувати величезними просторами Поволжя, Уралу та Казахстану (Самара, Оренбург, Орськ, Бугуруслан, Челябінськ, Актюбінськ, Павлодар тощо), чудом уникаючи арешту. Затримали його в Караганді навесні 1962 року. Невдовзі після ув'язнення в таборі Долінка він потрапив у тюремну лікарню – загострилася хвороба шлунка.

Сестра Серафима (Шмідляйн) відвідувала отця Олексія у шпиталі: «Був дуже худий. Жінки плакали, а він казав: "Не плачте. Мати Божа приходила до мене і казала, що скоро забере"».

«Уже темніло, коли покійного на підводі везли на табірний цвинтар. Ні звідти, ні звідси похоронну групу почала супроводжувати жінка у незвичному для цього краю білому вбранні», – оповідає у документальному фільмі про блаженного Зарицького режисер Петро Дідула.

▲
1958 р.

▲
Владика Йосиф Мілян на цвинтарі в Долінці під Карагандою, біля пам'ятника, спорудженого на місці першого поховання о. Олексія Зарицького

Прах отця двічі перезахоронювали. Нині він спочиває на території церкви в селі Рясна-Руська. «Щороку 27 червня ми в Караганді творимо

пам'ять блаженного Олексія Зарицького, – каже о. Василь Говера. — Відправляємо урочисті богослужіння. Кожного четверга в нашому храмі в Караганді після Літургії служимо молебень. Те, що наша Церква існує на теренах Казахстану, я думаю, що значною мірою ми завдячуємо невтомній праці о. Зарицького, а тепер і його небесній опіці. Наші люди, подібно як і римо-католики, моляться до нього, в кожного є іконка блаженного. В Караганді збудований костел блаженного отця Олексія. Він є також покровителем як для греко-католицької спільноти в Караганді, так і для місцевої римо-католицької єпархії. Я завжди відчуваю підтримку цього блаженного для свого служіння в Казахстані, його подвиг надихає на місійну працю на цих теренах», – ділиться зі Z Апостольський адміністратор для греко-католиків в Казахстані.

Свідчить Петро Дідула, автор документального фільму про Олексія Зарицького: «Під час роботи над фільмом я зауважував своєрідне "переображення" на обличчях багатьох, хто знав отця Зарицького і пробував щось про нього сказати. З усього було видно, що досвід спілкування із блаженным Олексієм ніколи для них не проминув. Мене вразило те, що мої інтерв'юювані ніби продовжують дискутувати з ним: питання, які отець для них сформулював, стали питаннями всього їхнього життя. Це були життєві постави щодо викликів, з якими вони (а тепер і я як режисер фільму) постійно зустрічаємося».

Юлія Овсяник, «Збруч»

Примітки:

- [1] З документального фільму «Мандрівник задля Христа». Режисер і автор сценарію Петро Дідула (2012).
- [2] Там само.
- [3] Там само.